

3 kunstnere i New York

NEW YORK (KUNST): Kunstnerne Hanneline Røgeberg, Vibeke Jensen og Sol Kjøk flyttet til New York for omtrent 20 år siden. Vi besøker dem i byen som har blitt *hjemme* for dem.

Tekst / Foto Christina Skreiberg

Hanneline Røgeberg, kunstmaler

– Når jeg maler, er jeg i en fri-sone. Da er jeg helt til stede, og selvopptattheten slipper taket, sier Hanneline Røgeberg (47). Hun og hennes store malerier – for tiden av skinnfeller, store og små – holder til i et atelier i The Brooklyn Navy Yard. Stedet var en gang USAs største skipsbyggeri, men nå huser industribygget kunstnere, filmskapere, arkitekter og designere.

Ekstrem luksus

– Jeg er en utpreget maler i temperament og lyst. Maling er et sted hvor selvmotsigelser blir synlige. Jeg er kritisk til malingens historiske privilegier, og jeg ser endeløse muligheter til fornyelse innenfor dens primitive premisser, sier Røgeberg. Hun titter på maleriene som står lent oppetter veggene.

– Mine egne anlegg til for kjappe konklusjoner eller selvrettferdige versjoner av handlingsforløp blir straks korrigert i møte med maling, som er vått, sølete og rotete, sier hun.

– *Hvor mye tenker du på kunsten din?*

– Jeg tenker på den hele tiden.

– *Har du det godt når du maler?*

– En gammel professor sa at en dårlig dag i studio er alltid bedre enn en god dag på kontoret. Jeg synes det er en ekstrem luksus å være her.

Flukten fra seg selv

Røgeberg vokste opp på Kjelsås i Oslo. I begynnelsen av 20-årene flyttet hun til San Francisco for å studere ved San Francisco Art Institute. Deretter ved Yale. Siden har hun blitt boende i USA, med noen enkeltår i Oslo og Berlin. Nå bor hun i Brooklyn sammen med sin amerikanske samboer, som også er kunstner, og deres syv år gamle datter.

– Jeg flyktet fra meg selv da jeg forlot Norge. Men jeg fant fort ut at alt var blitt med på lasset likevel. Da jeg begynte å male, var det et sted hvor tankene mine møtte tilstrekkelig motstand, sier Røgeberg, som har sluttet å flykte fra noe som helst.

– Jeg har måttet streve for å være her i New York, fordi livet her er komplisert. Men det strevet har vært veldig nyttig. Det gjorde at jeg spisset valgene mine.

Etablert

Etter mer enn 25 år i USA har Røgeberg gjort seg synlig på den amerikanske kunstscenen; hun har hatt soloshow ved Contemporary Art Center i Cincinnati, Vancouver Art Gallery, Henie–Onstad Kunstsenter, Richmond Museum og hadde våren 2011 en solo-utstilling på Dortmund Bodega i Oslo som hun kalte *Fur & Sheikh*. Hun har vært med på gruppeutstillinger ved Whitney Museum of American Art, Aldrich Museum of Contemporary Art, MIT List Center og American Academy of Arts and Letters. Hun har blant annet mottatt et Guggenheim Fellowship stipend, og har tidligere undervist ved Yale, Cooper Union og University of Washington.

Siden 1999 har hun vært førsteamanuensis i kunst ved Rutgers University like utenfor New York.

– Hadde jeg ikke hatt den stillingen, kunne jeg vært her i ukesvis, i min egen boble, uten å delta i verden, sier Røgeberg og ler.

– Men det er viktig å treffe andre. Å undervise er også en fin måte å måle om det jeg tenker på dag ut og dag inn, er relevant. For det hender jo at jeg lurer på om mine refleksjoner er interessante for andre enn meg, sier kunstneren.

Åpner tankeprosesser

– Jeg liker langsomheten i maleriprosessen. Tempo for inntrykksfordøyelsen min går sakte, og det skaper et sted hvor jeg kan komplisere ting. Maling åpner mine tankeprosesser. For tiden tenker jeg på Zucotti park og Occupy Wall Street-bevegelsen – det er et lerret som nekter å gjøre seg leselig for tidlig. De nekter å forenkle det som skal artikuleres.

www.hannelinerogeberg.com

Vibeke Jensen, billedkunstner

– Gatelivet inspirerer kunsten min, sier billedkunstner Vibeke Jensen (49).

– Det har vært en integrert del av kunstuttrykket mitt siden jeg flyttet hit, sier kunstneren, som flyttet til New York tidlig på 1990-tallet. De første årene bodde hun i East Village, som den gang hadde et vitalt kunstnermiljø.

Se og bli sett

Hennes kunstpraksis fokuserer på menneskers psyko-geografiske forhold til omverdenen. Med bruk av video og nærfotografi spiller hun på hvordan vi er opptatt av å se og bli sett. Hennes stedsspesifikke installasjoner iscenesetter ofte situasjoner som utfordrer seerne til å utforske ulike synspunkter og posisjoner, overvåking og kontroll.

Hun inviterer publikum til å observere seg selv og andre. Hvem ser på hvem? Hun er opptatt av offentlig rom, og kunsten hennes tar ofte form som intervensjoner i gaterommet.

Jensen er også gjesteprofessor ved Bergen arkitektthøgskole og bidrar aktivt til kunstlivet i Norge. Hun har forelest ved kunstakademiene i Oslo, Bergen og Trondheim. Hun vant den internasjonale konkurransen om elektronisk kunst for nytt IT-bygg på Universitetet i Oslo, og konkurransen om kunst til Hegra festning. Begge steder har nå omfattende kunstverk utført av Jensen. Hennes urbane intervensjoner har funnet sted i Shanghai, New York, Oslo og Trondheim. Hun har stilt ut på Bronx Museum og Smack Mellon i New York, Zendai MOMA i Shanghai og Galeria Santa Fe i Bogotá. Sist høst hadde Jensen separatutstilling i Oslo Museum med parallelle intervensjoner på Oslo S, Grønland Torg, Majorstuen og Nationaltheatret stasjon.

New York i utvikling

– Da jeg kom hit, etter tre år i London, var området rått, urbant og veldig fascinerende, sier kunstneren, som nå bor i Brooklyn med sin mann og deres tolv år gamle sønn. Vi treffes i hennes gamle nabolag, ved galleriet .NO på Lower East Side. .NO er norskdrevet og ligger midt i galleriløypa. Kunsten til Jensen henger i vinduet.

– Jeg har opplevd hvordan New York har utviklet seg; fra den gang byen var mer bohem med åpenlys kriminalitet, via 9 / 11 og *War on Terror* til dagens *War on the Poor*. Nå er gatelivet blitt mer regulert, og man oppfordres til å se seg over skulderen og si ifra om man ser noe mistenkelig.

Denne utviklingen har føret kunsten min. Jeg lager objekter og installasjoner basert på hvordan vi forholder oss til overvåkning og denne frykten vi oppfordres til å ha for *de andre*, sier hun. Jensens installasjoner kombinerer ny og gammel teknologi, objekter hun har funnet, sensordrevet lyd og videoprojeksjoner, foto og overvåk-

ningskameraer. Jobbe, det gjør hun når hun sitter på kafé, på subway-en eller hjemme.

– Jeg jobber bestandig. Det er en konstant tilstand, sier hun.

En kunst å nyte rolige stunder

Jensen har ingen typisk hverdag. Hun har måneder der alt skjer på en gang – det må jo være en universell lov!?, og andre perioder der det er mer stille.

– *Hvilken periode liker du best?*

– Jeg trives med å være aktiv. Men jeg kan ikke ha maks tempo hele tiden. De stille periodene bruker jeg til å få nye impulser og ideer. Og så, etter noen måneder, braker det alltid løs igjen. Den største kunsten er å kunne bruke og nyte den tiden som er rolig. Akkurat nå er jeg opptatt av *Occupy Wall Street*-bevegelsen og hvordan den tar i bruk det offentlige rom.

www.thing.net/~vibekeie/

Sol Kjøk, kunstmaler

– Mine figurative bilder er den visuelle endestasjonen for en mye lengre prosess, sier Sol Kjøk (43). Prosessen hun snakker om, foregår i hennes atelier i Greenpoint i Brooklyn, hvor hun iscenesetter en performance-session; hun selv og en gruppe modeller – gjerne hennes gode venner – kler seg nakne for så å utføre akrobatiske øvelser. De henger i tau, går på line og forsøker diverse balanse-kunster. Kjøk tar så bilder av sitt kildemateriale eller tegner noen kjappe skisser. Deretter begynner maleprosessen.

Menneskers uendelige sårbarhet

– Det er krevende arbeid, sier Kjøk og ler.

– Men jeg er opptatt av motsatsen mellom menneskets utrolige styrke kontra vår uendelige sårbarhet. Av hva som skjer når man presser seg selv til å gjøre noe man egentlig ikke mestrer, hvordan det føles å kjempe for noe og være utenfor egen komfortsone. Men også gleden og friheten som ligger i det å ta spranget, sier hun.

– Den ukomfortabelheten som oppstår ved å være naken, er også en del av arbeidet.

Gallerist

Til dags dato har hennes arbeid vært med i mer enn 100 utstillinger over hele verden. Hun har hatt åtte separatutstillinger på museer, kunstsentre og gallerier i flere land, og hennes verker er i samlinger hos blant annet Cincinnati Art Museum og Teckningsmuseet i Laholm, Sverige. Nå er hun aktuell med museumsutstilling i Manila. Kjøk driver også galleriet .NO, noe hun snublet inn i uten å ha noen ambisjoner om å drive galleri. Til nå har galleriet vist kunsten til mer enn 50 norske kunstnere.

– Nisjen vår er art *from elsewhere*. Det skal ikke bare være norske kunstnere, men også andre som ikke har et holdepunkt i New York.

Det beste stedet

Sol Kjøk ser på New York som sitt hjem. Hun har bodd her i mer enn 15 år. Kjøk vokste opp delvis på Lillehammer, delvis i Valdres, men reiste utenlands allerede som 18-åring. Hun har både bopel og ate-

lier i en loftsleilighet i Greenpoint, i et polsk område i Brooklyn. Herfra har hun utsikt utover hele Manhattan; og området, som hun har bodd i siden hun ankom storbyen, er det beste stedet hun har bodd noen gang.

– *Tror du New York har påvirket kunsten din?*

– Jeg vet ikke om jeg hadde jobbet i så stor skala om jeg ikke hadde bodd her. For her må man lage leven for å bli hørt og sett. Det gjør at jeg tenker større, sier hun.

www.solkjok.com ■